

KONFERENCE ICAME 38 PRAHA, 24. – 28. 5. 2017

Na konci května 2017 se Praha stala na několik dní světovým centrem anglické korpusové lingvistiky. Na Univerzitě Karlově, pod záštitou rektora univerzity prof. MUDr. Tomáše Zimy, DrSc., MBA, a děkanky Filozofické fakulty doc. Mirjam Friedové, Ph.D., se uskutečnila mezinárodní konference korpusové lingvistiky ICAME.

Za akronymem v názvu se skrývá *International Computer Archive of Modern and Medieval English*, mezinárodní sdružení lingvistů, kteří se věnují anglické korpusové lingvistice, jejím aplikacím a budování elektronických korpusů angličtiny a dalších jazyků. Organizace ICAME byla založena v roce 1977 v Oslo.

Konference ICAME se konají již od roku 1979 každý rok v jiném městě; o tom, který člen bude moci konferenci pořádat, rozhoduje výbor ICAME. Po Lovani, Santiagu de Compostela, Nottinghamu, Trieru a Hong Kongu byla jako místo konání 38. konference v roce 2017 poprvé vybrána post-socialistická země. Příležitost uspořádat konferenci dostaly dva ústavy FF UK: Ústav anglického jazyka a Ústav Českého národního korpusu.

Podle stanov ICAME je počet účastníků konference omezen na dvě stě („aby byla zachována tradiční kolegiální povaha konference“) — příspěvky proto pečlivě vybírá mezinárodní programový výbor. Dbá přitom také na to, aby na konferenci byli zastoupeni jak renomovaní korpusoví lingvisté, tak jejich mladí začínající kolegové. Příspěvky tak na jedné straně ukazují současný stav korpusově založeného zkoumání angličtiny, ale zároveň naznačují i nastupující trendy a nové cesty. Ty jsou dobře patrné například ze zaměření tematických seminářů (workshopů), které se konají před zahájením vlastní konference: dominantním tématem v roce 2017 bylo zkoumání variet angličtiny, ať už vymezených regionálně (angličtiny tzv. vnějšího a rozšiřujícího pásma), historicky, genderově nebo žánrově (angličtina v právním diskurzu). Už poněkolikáté se konal kontrastivní workshop, který zkoumá angličtinu ve vztahu k jiným jazykům (včetně češtiny).

Je zajímavé, že pohled na variety angličtiny, zahrnující její proměnlivost v čase, prostoru, ale také v závislosti na mluvčím, dominoval i zvaným plenárním přednáškám významných lingvistů reprezentujících různé směry v korpusové lingvistice. Přednášky spojuje také téma intertextuality a konstrukce významu na základě interpretace vztahů mezi texty, ať už se jedná například o literární texty nebo o texty žákovské. Podstatnou roli zde hraje diachronní hledisko, zkoumání textů na různě dlouhé časové škále. Wolfgang Teubert (University of Birmingham) mluvil o nutnosti diachronního pohledu pro pochopení nestability významu a toho, jak se jeho interpretace vyvíjí v čase, napříč diskurzivními komunitami a texty. Vztah mezi intertextualitou a významem byl ústředním tématem i v přednášce Michaela Stubbse (University of Trier). Oba plenární řečníci zároveň ukázali, jak dnešní elektronické korpusy a metody a nástroje korpusové lingvistiky přispívají k řešení těchto otázek. Nové možnosti využití metod a nástrojů korpusové lingvistiky v interdisciplinárním výzkumu kolokací představila přednáška Michaely Mahlberg (University of Birmingham). Pražský pohled na diachronní korpusová témata (kvantitativní popis typologických změn ve vývoji angličtiny, automatická morfologická analýza staré angličtiny, digitalizace online Anglosaského slovníku, otázky zastarávání a zániku slov v anglické slovní zásobě nebo vizualizace jazykové změny) nabídla plenární přednáška Ondřeje Tichého a Jana Čermáka (FF UK, Praha). Téma ja-

OPEN ACCESS

zykové změny a vývoje, i když na jiné časové škále, figurovalo i v přednášce Gaëtanelle Gilquin (Université catholique de Louvain), která nastínila nové dosud neprobádané směry ve výzkumu založeném na žákovských korpusech: zkoumání psaného textu nikoli jako produktu, ale jako procesu s pomocí korpusu zachycujícího jednotlivé verze téhož textu, nebo výzkum proměnlivosti angličtiny jako cizího jazyka v čase (analogické změnám v angličtině jako mateřském nebo druhém jazyce). Nutnost dalšího, širšího zkoumání regionální variability angličtiny ukázala druhá generace projektu ICE (International Corpus of English), jak ji představili Gerry Nelson (Chinese University of Hong Kong) a John Kirk (Dresden University of Technology / Belfast).

Na konferenci prezentovali svůj výzkum lingvisté z 22 zemí, od nejpočetněji zastoupeného Německa (61), Spojeného království (33) a Finska (17) až po Jižní Afriku, Alžírsko nebo Thajsko; z České republiky se konference zúčastnilo 14 lingvistů. Vysledovat dominantní témata v hlavním programu konference je proto obtížné: „distinktivním rysem korpusové lingvistiky je to, že korpus textů může reprezentovat určitou jazykovou doménu a analýzou tohoto korpusu lze empiricky popsat určité vzorce v užívání jazyka. Z tohoto metodologického hlediska je možné přistoupit k řešení jakékoli výzkumné otázky vztahující se k variaci v jazyce a užívání jazyka.“ (Biber a Reppen, 2015, s. 1)¹ Podstatnou roli v aplikaci korpusově založených metod hrají nové nástroje a korpusy představené na konferenci, např. Text Variation Explorer 2, Coquery, LancsBox, korpus dialektů angličtiny FRED nebo korpus současné mluvené angličtiny Spoken BNC 2014.

Je třeba přiznat, že důležitým kritériem při výběru pořadatelského města konference ICAME je jeho poloha. Město musí ležet na řece nebo v blízkosti vodní plochy, protože tradiční součástí konference je společný výlet lodí. Pražský výlet po Vltavě, stejně jako celou konferenci, hodnotili účastníci pozitivně. V roce 2018 se konference ICAME koná ve finském Tampere.

Program konference a abstrakty příspěvků jsou vyvěšeny na webových stránkách <https://icame.ff.cuni.cz/>, podrobné informace o ICAME na <http://clu.uni.no/icame/>

Markéta Malá | Ústav anglického jazyka a didaktiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy | nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
ORCID ID: 0000-0003-3611-8433
marketa.mala@ff.cuni.cz

Anna Čermáková | Marie Curie Fellow (GLARE project), School of English Drama and American & Canadian Studies, Department of English Language and Applied Linguistics, Centre for Corpus Research, University of Birmingham | Edgbaston, Birmingham, B15 2TT
ORCID ID: 0000-0001-8597-520X
a.cermakova@bham.ac.uk

1 „... the distinctive characteristic of corpus linguistics is the claim that it is possible to actually ‚represent‘ a domain of language use with a corpus of texts, and possible to empirically describe linguistic patterns of use through analysis of that corpus. Any research question relating to linguistic variation and use can be approached from this methodological perspective“ (Douglas Biber — Randi Reppen (eds.) (2015) *The Cambridge Handbook of English Corpus Linguistics*. Cambridge University Press).